

Bilgi: Çok Yüzlü Bir Kavram

Information: A Multi-Faceted Concept

Nazan Özenç Uçak*

Öz

Günlük hayatta çok kullanılmasına rağmen bilgi tanımlanması zor bir kavramdır. Farklı disiplinler bilgiyi, alanlarının özelliklerine göre farklı tanımlamaktadır. Bilgi tanımı sadece disiplinlere göre değil, zamana göre de değişmektedir. Bilgi, oluşumuna, niteliğine, etkisine ve uygulama alanına göre farklı türler altında gruplandırılmaktadır. Bu makale, bilgi bilim, bilgi yönetimi ve farklı disiplinlerin bakış açılarıyla bilgiye bakılmakta ve bu bakış açılarına göre geliştirilen farklı bilgi türlerine yer verilmektedir.

Anahtar Sözcükler: bilgi; bilgi türleri

Abstract

Though used frequently in everyday life, it is a challenging task to define the term "information". Different disciplines define information within the scope of their respective fields of study. Its definition is open to change not only for different disciplines, but also in the face of time. Information is classified under various genres according to its formation, quality, impact, and field of application. This study provides a closer look at "information" within the perspective of information management, information science and other disciplines. Moreover it deals with diverse types of information derived from such perspectives.

Keywords: information; types of information

Giriş

Tüm zamanlarda insanların hayatta kalmasında, gelişiminde, düşünce ve davranışlarının şekillenmesinde en önemli unsur olan bilgi, günlük hayatta çok yaygın kullanılmasına rağmen, tanımlanmaya geldiğinde, işin içinden çıkılması zor bir kavrama

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. e-posta: uçak@hacettepe.edu.tr

dönüşmektedir. Bir de buna her alana uygun, her bakış açısını dikkate alacak tek bir tanım yapma isteği eklenince, konu iyice sarpa sarmaktadır.

Bilgi her şeyde olduğu gibi önceleri sadece felsefenin ilgi ve tartışma alanında yer alırken, zamanla bilimsel alanların ortaya çıkışıyla tüm bilim dallarının konusu haline gelmiştir. Her alan kendi bilgi tanımını geliştirirken, yapılan tanımın diğer alanları kapsayacağı beklentisini de beraberinde taşımıştır. Yapılan tanımların alana uygun olarak bilginin ancak bir veya birkaç özelliğini yansıtır şekilde sınırlı olması, bu tanımların yanlışlığını değil, bilginin anlamının genişliğini ve çalışma alanına göre bilgiye bakışın farklı olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Her ne kadar bilgiye değişmez bir olgu gözüyle bakılsa da, yapılan tanımların zaman içinde gösterdiği değişiklik dikkate alındığında, bilginin sadece bilim dallarına göre değil, zamana ve değişen koşullara göre de değişen bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim önceleri insanı şekillendiren, haber değeri taşıyan bir olgu olarak tanımlanırken, bugün bilginin bir ürün olduğu, alınıp satılma özellikleri üzerinde durulmaktadır. Bilgi bilim ve bilgi yönetimi alanlarında yapılan tanımlar incelendiğinde benzer özellikler ve değişimin bizim alanımız için de geçerli olduğu görülmektedir.

Bütüncül bir tanım yapma gayreti kadar, bilgiyi taşıdığı anlamlara göre sınırlandırarak ve birbirinden kesin çizgilerle ayırarak tanımlama gayreti de kafa karıştırıcı olmaktadır. Veri (data), “information” ve “knowledge” anlamındaki bilgileri kesin sınırlarla ayırarak tanımlayan ve “information” karşılığı enformasyon, “knowledge” karşılığı olarak da bilgi sözcüğünün kullanılması gerektiğini belirten pek çok yazar, yazılarında bilgi kaynağı, bilgi merkezi, bilgi erişim, bilgi arama davranışı gibi kavramları kullandıklarında yapılan tanımlarla, kullanım arasındaki çelişki mevcut karmaşayı daha da artırmaktadır. Ayrıca bilimsel çalışmaların toplum tarafından kabul görüp kullanılabilmesi için günlük kullanım diliyle çelişmemesinde yarar vardır.

Bu çalışmanın amacı var olan yüzlerce bilgi tanımına yeni bir tanım eklemek veya veri, enformasyon, bilgi ayrımı üzerine bilinen ezberi tekrarlamak değil, bilgiye, bilgi yönetimi ve akraba olduğu alanların penceresinden bakarak konuyu bir bütün içinde anlamaya çalışmaktır.

Bilgi nedir? Ne değildir?

“Bilgi nedir?” sorusuna kestirmeden kolayca verilecek basit bir yanıt olmadığını bilmek gerekir. Bu soru son derece yalın görünse de buna verilecek yanıt o denli karışıktır.

Bilgi konusu kendi içinde bütüncül tek bir olgu gibi ele alınsa bile, konuyla doğrudan veya dolaylı bağlantılı sorularla konunun dağılması kaçınılmaz olmaktadır (Pears, 2003, s.10). Yunan kökenli Latince bir sözcük olan bilgi sözcüğünün tarihsel gelişimini inceleyen araştırmalar sözcüğün, Helenistik dönem, Orta çağ ve bugün için ne anlama geldiğini ve geçirdiği evreleri anlamamızda yardımcıdır. Eski dönemlerde biyoloji, pedagoji ve ahlak alanlarında “informo” olarak kullanılan “information” sözcüğünün, modern Avrupa dillerinde daha çok zihnin veya karakterin şekillendirilmesi, bir kalıba sokulması, eğitim, öğretim olarak yapılan tanımlarının esas alındığı görülmektedir. Latince bu sözcüğe yüklenen anlam zaman içinde değişmiş, Orta çağda bilgi “şekil vermek” anlamında kullanılırken daha sonraları “herhangi bir şeyin bir başkasına iletilmesi” şekline dönüşmüştür. Bir süre etkisi azalan bilgi kavramı üzerine yapılan tartışmalar, 20. Yüzyılda bilgi kuramı kavramıyla birlikte tekrar hareketlenmiştir (Capurro ve Hjørland, 2003, ss. 353-355).

Çok eski bir sözcük olmasına rağmen “bilgi” sözcüğünün anlamı konusunda tam bir görüş birliğine varılamamış olması ve özellikle son 50 yıldır farklı fenomenlere “bilgi” denmesi bu sözcüğe farklı anlamlar yüklenmesine neden olmaktadır. Case’in (2002, s.40) Bateson’dan (1972, s.453) aktardığı gibi genelde “*bilgi insanın bilişsel yapısında değişiklik yaratan herhangi bir şeydir*” görüşü yaygın kabul görmekte ve bilginin zihinsel bir süreç olduğu yapılan tanımlarda sıklıkla ön plana çıkarılmaktadır. İnsanın var oluşunda etken olan bilgi, insanın iç ve dış dünyasından kaynaklanmaktadır. Çevremizi anlamamızda herhangi bir şey; bizi çevreleyen unsurların algılanması pek çok araştırmacı tarafından bilgi olarak nitelenmektedir. Düşünme, karar verme, problem çözüme, öğrenme, zihinsel durum, iletişim süreci ve işlemleri gibi çeşitli kavramlarla birlikte kullanılan bu terimin tek bir tanım altında açıklanması oldukça zordur. Bazı yazarlar bilgiyi özelliklerine, bazıları “gerçek” veya “yararlı” olmasına, bazıları bir form ve obje olarak şekillendirilebilmesine, bazıları ise kasıtlı, bilerek ve bir amaca göre iletilmesi gibi özelliklerine göre tanımlamaktadırlar (Case, 2002, ss. 40-43). Bilginin tanımlanmasında iki temel bağlam dikkate alınmalıdır. İnsanın zihninde var olan yapı ve bunun iletilmesi. Bu ikisi birbiriyle yakından ilgilidir.

Bir seçim yapmamız söz konusu olduğunda gereksinim duyduğumuz şey bilgidir. Daha önceden bildiklerimizi değiştiren de bilgidir. Bu nedenle bilgi daha çok etkilerine dayanılarak tanımlanmaktadır. Bir yanda, bilginin maddesel dünyanın yapısı

içinde var olduğunu ve biz olsak da olmasak da var olacağını savunan görüş; diğer yanda, insanın dışındaki dünyanın sadece bilen kavramlar sistemi tarafından işlendiği zaman bilgiye dönüşebileceğini savunan bir görüş vardır (Mc Garry 1983, s. 98). Oysa bireyin kavramlar sistemi, içinde bulunduğu toplumun değer yargıları, gereksinimleri ve kültür düzeyinin bir ürünüdür. Bu durumda bilgi toplumsal çerçevenin dışında tanımlanabilir mi?

Bunun gibi bilgiyi tanımlamada sıkça kullanılan unsurlar bazı soruları akla getirmektedir. Case (2002) bilgiyi tanımlamada çok sık vurgulanan belirsizliği azaltma, fiziksel nitelik, yapı/süreç, kasıtlılık ve doğruluk özelliklerini beş soru başlığı halinde gruplandırarak sorgulamaktadır. Bir şeyin bilgi olabilmesi için belirsizliği azaltması ve yararlı olması şart mıdır? Yararlı olmayan veya belirsizliği artıran bir şey de bilgi olamaz mı? Bilgi her zaman kitap, dergi gibi fiziksel bir nesne olmak zorunda mıdır? İnsanların yaptıkları, doğrudan çevreden gözlenenler bilgi olamaz mı? Bilgi bir bütün mü, bazı unsurları içeren bir süreç midir? Mutlaka kasıtlı olması, bir amaç içermesi gerekir mi? Çevremizdeki olay ve nesnelere bir kasıt taşımadan bize bilgi veremez mi? Bilgi doğru olmak zorunda mıdır? Yanlış bir şey bilgi olamaz mı? Bilginin doğru olması gerektiğini savunan pek çok kuramcı vardır. Ancak bilimsel bilginin bile doğruluğundan şüphe etme gereği araştırmanın özünü oluştururken, her bilgi doğru olarak kabul edilebilir mi? Ya da her bilginin doğruluğunu kanıtlamak mümkün müdür? Bu sorular artırılabilir. Literatürde bu sorulara yanıt arayan araştırmacıların da bilgi tanımında olduğu gibi farklı bakış açılarına göre farklı yanıtlar buldukları görülmektedir. Her bilgi belirsizliği azaltmayabildiği gibi bir belirsizlik de yaratabilir. Nitekim bilgiyi var olan belirsizliği tanımlama sürecinin başı sayan araştırmacılar vardır. Aynı şekilde her bilginin faydalı olması gereği bazı yazarlar tarafından çürütülmektedir.

Irzık (2002) bir şeyin bilgi olabilmesi için doğru olması gerektiğini öne sürerken, bilginin niteliğini de tartışmaya açmaktadır. Günümüzde radyo, televizyon, internet gibi iletişim araçlarının yaygınlaşması ile bu kanallarda dolaşan bilginin niceliğinin arttığına değinen yazar, bunun bilginin niteliğinin de artması anlamına gelmediğini belirtmekte ve bu tür bilginin bir toplumun ihtiyaçlarını karşılamadaki katkısını sorgulamaktadır. Bu saptama beraberinde bilginin niteliği nedir? Buna kim karar verir sorusunu da ister istemez akla getirmektedir. Tekeli'ye (2002) göre ise bilgi, bilme eylemi için bir araçtır. Birey bilgiyi toplum içinde yaşayarak elde ettiği için

bilgi, toplumsal olarak oluşmakta ve yayılmaktadır. Bu durumda bilginin öznesi birey olmaktan çıkmakta, toplum olmaktadır. Toplumsal yapı bilmeye değer olanı, bulunulan toplumsal sınıf ile bilgi seçimi arasındaki ilişkileri belirlemektedir. Bilginin toplumsal konumlara göre değişebilirliği kabul edilince aynı konuda çok farklı görüşlerin olabilirliği de kabul edilmiş olmaktadır. Bu halde nesnel ve üzerinde tartışmaya yer olmayan doğru bir bilginin var olduğu iddiasından da vazgeçilmiş olmaktadır.

Bu tartışmalardan da anlaşılacağı gibi, bilginin ne olup olmadığına sorusuna verilecek yanıtlar bilgi tanımlarında olduğu gibi araştırmacıların bağlı olduğu disipline göre farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle bilginin ne olduğundan çok, bilgiye hangi açıdan ve nasıl bakıldığı önemli olmaktadır.

Farklı disiplinlerin bilgiye bakışı

Bilgiyi tek bir kavram olarak değil, karmaşık ilişkilerden oluşan kavramsal bir dizin olarak ele almakta yarar olduğunu belirten Yuexiao (1988), bu konuda yapılan tanımların çokluğunu, bilginin anlaşılması zor ve tartışmalı bir kavram olmasına bağlamaktadır. Ancak bilgi tanımlarının büyük bir bölümü felsefi bir temele dayanması nedeniyle, bu özelliği yansıtacak doğrultudadır. Felsefi açıdan bilgi, ne özel tip bir nesnedir, ne de herhangi bir şeyin içeriğidir. Bilgi, nesne ile içerik arasındaki ilişkiyi, karşılıklı iletişimi oluşturandır.

Felsefe bilgi konusuna ilk ve en çok odaklanan disiplin olmuştur. Bu alanda bilgi üzerine yapılan çalışmalar zamanla bilgi kuramı alanını ortaya çıkarmıştır. Bilgi kuramında “süje” ve “obje” den, onlar arasındaki bağdan ve bu bağın sonucu oluşan bilgiden söz edilir. Bu açıdan bakıldığında bilgi, birbirinden ayrılmayan iki öğeden oluşmaktadır. Bunlardan birisi bilen (insan), öteki ise bilinen, araştırılan (var olan) nesnedir. Her bilgi bu iki öğeye ve bunlar arasında kurulan bağa dayanır. Bilene, bilgi teorisi terminolojisinde “süje”; bilinen veya bilinmesi gereken şeye de “obje” adı verilir. Ancak süje ile objenin varlık karakterleri sorgulandığında farklı görüşler ve bunun sonucunda “..izm” ler ortaya çıkmaktadır. Her bilgi kuramında süje kendi başına var olan olmasına karşın, objenin durumu farklılık göstermektedir (Mengüşoğlu, 1988, ss. 61-62; Mengüşoğlu, 1992, ss. 47-48).

Konuya çağdaş bilgi kuramı açısından yaklaşan Aydın (2004) bilgiyi, süje ile obje arasında aktar aracılığıyla elde edilen zihinsel bir olgu olarak tanımlamakta ve bu durumda süje, obje, aktar olmak üzere bilginin üç öğesinden söz edilebileceğini

vurgulamaktadır. Aydın'a (2004,ss. 20-28) göre anlama, bir objeyi doğrudan *aktlar yoluyla* kavramadır. Açıklama ise anlamanın aksine süjenin bir objeyi matematiksel, mantıksal veya fiziksel bir ilke aracılığıyla kavramasıdır. Süje, aktlar ve obje arasındaki bağlantının iyi kurulması "hakikat bilgisi" ni vermektedir. Bu da bilginin "doğruluğu" ve "gerçekliği" olarak iki ana sorundan oluşmakta, süje-aktlar uygunluğuna bilginin doğruluğu, aktlar obje uygunluğuna ise bilginin gerçekliği adı verilmektedir.

Konu bilgi kuramı açısından incelendiğinde, ağırlık noktasının insanın kendisi değil bilgisi üzerine toplandığı görülmektedir. Oysaki bilgi ile yaratıcısı insan arasında sıkı bir bağ vardır. Bu bağ kopararak bilginin incelenmesi doğru değildir. Bilgi kuramı bilgiyi meydana getiren öğeler, bilginin objeye uygunluğu, hata ile gerçeği birbirinden ayıran ölçüt, bilginin nasıl ilerlediği gibi sorunlarla ilgilenir. Ancak bilgi kendi başına ve diğer unsurlardan bağımsız değildir. Bu nedenle bilgi kuramının bilgiyi insanın varlık koşullarından ayırmadan ele alması gerekmektedir. Bilgi konusu Antropolojik açıdan incelendiğinde ise, bilginin ağırlığı bilginin yaratıcısı olan insan üzerine kaymaktadır. Bu açıdan bakıldığında bilginin nasıl ve hangi öğelerden oluştuğu değil, bilginin insanla, insanın varlık yapısı ile olan ilişkisi ön plana çıkmakta ve bu bakış açısı ile bilgi yeni bir anlam ve önem kazanmaktadır. Bu anlayışla yaklaşılacak bilgi, insanı insan yapan, yaşamasını sağlayan her şeyi kapsamaktadır (Mengüşoğlu, 1988, ss.62-64).

Aydın (2004) bilginin insanla ilişkisini dikkate almadan yapılan tanımlara getirilen bu eleştirel yaklaşımı bir adım daha ileri götürerek, bilginin toplumdan ayrı tanımlanamayacağını ileri sürmektedir. Bilgiyi "*insan ve toplumların kendisini algılayış ve yorumlayış biçimi*" olarak tanımlayan Aydın (2004, s.20), bilgi kuramının bilgiyi teorik düzeyde ele alıp tanımlamasını, objeyle bağ kurarak süjeyi toplumdan soyutlayarak onun hangi toplumda yaşadığı, hangi değerlerle yüklü olduğunu dikkate almadan ele almasını doğru bulmamaktadır.

Bilgiyi toplumla ilişkilendirerek ele alan sosyoloji, bilginin değişken ve göreceli özelliği üzerinde odaklanmaktadır. Bu özelliği ile sosyoloji, felsefenin bilgi ve bilginin temeli konusuna bakışından ayrı bir bakış açısına sahiptir. Toplumbilimcilerin iddiasına göre bütün bilgiler değişmeye mahkûmdur ve aslında bilgi kendi toplumsal koşullarıyla şekillendirilir. Sosyologlar için bilgi sözcüğü, toplumlarda tanımlanmış olan bütün olası bilgi türlerini içermektedir. Bu görüşe göre, toplumsal bir grup tarafından kabul edilen

her türlü düşünce ve gerçek, bilgi olarak kabul edilmektedir (McCarthy, 2002, ss.38-39).

Sosyoloji alanı içinde bilgi konusu üzerine yürütülen çalışmalar “bilginin toplumsal belirleyiciliği” vurgusunu öne çıkaran “bilgi sosyolojisi” alanının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bilgi sosyolojisinin bilgiye bakışında iki farklı önerme vardır. Bunlardan ilki “bilgi toplumsal olarak belirlenir” önermesidir. Bu önermeye göre insan düşüncesi ve bilinci, gerçek yaşamdan ve toplumsal koşullardan kaynaklanmaktadır. “Bilgi toplumsal bir düzen oluşturur” şeklindeki ikinci önerme ise, bilgilerin toplumsal düzenin bir çıktısı olmadığını, aksine toplumsal bir düzenin yaratılmasında anahtar güç olduğunu öne sürmektedir (McCarthy, 2002, s.34).

Bugün bilgi sosyolojisi bilgiyi, sürekli değişim süreçlerinden geçen, görelî toplumsal biçimler olarak nitelendirmektedir. Bu bakış açısına göre bilgi toplumsal olan herşeyle ilişkilidir. Bu noktada McCarthy (2002, s.50) bilgiyi, “ *bir ya da daha fazla toplumsal grup ya da insan topluluğu tarafından kabul edilen her türlü fikir ve edim biçimleri; onların kendileri ve ötekiler için gerçek kabul ettikleri olgulara ilişkin fikirler ve edimler*” şeklinde tanımlamaktadır. Bu görüşe göre bilgi, toplumsal etkileşim, iletişim ve örgütlenme biçimlerinden ayrı tutulamaz. Yapılan tanımdan, toplumsal gerçekliğin bir toplumun egemen bilgilerinden meydana geldiği anlaşılmaktadır. Bu tanımlama aynı zamanda, toplumun ne bildiği ve nasıl düşündüğü sorusuyla birlikte kimin bilgisi? ne bilgisi? sorusunu da akla getirmektedir.

Farklı disiplinlerin bilgiye bakış açılarındaki farklılıklar aynı zamanda bilginin disiplinlerarası yapısını da yansıtmaktadır. Sosyal bilimlerde bilginin farklılık yaratan bir kavram olduğu üzerinde durulurken, fen bilimlerinde çalışan çoğu araştırmacı için bilgi içerikle bağlantılı bir kavramdır ve ne bilgisi olduğu yanıtlanmadan açıklanamaz. Psikoloji, bilgiye bakışta fen bilimleri ile sosyal bilimler arasında bir köprü oluşturmaktadır. Bilgi kavramı, 1956 yılında “bilişsel devrim” (cognitive revolution) olarak adlandırılan süreçten sonra psikoloji alanının önemli bir konusu olmuştur. Bu gelişme “bilişsel bilim” (cognitive science) olarak bilinen yeni ve disiplinlerarası bir alanın oluşmasına neden olmuştur. Psikoloji alanında pek çok araştırmacı bilgiyi tanımlamaya bilginin bir zihin durumu olduğunu belirterek başlamasına rağmen, bu alanda bilgi üzerine değil, daha çok bilginin zihinde işlenişi üzerine yapılan tartışmalar ağırlıktadır (Capurro ve Hjørland, 2003, s.367).

Günümüzde bilginin elde edilmesi, paylaşılması ve yaratılması üzerinde etkili olan en önemli unsur teknolojik gelişmelerdir. Yeni teknolojilerin ortaya çıkması toplumsal yaşamın değişmesine, yeni ilişkilerin ortaya çıkmasına ve yaşamı sürdürmek için gerekli olan bilgilerin sürekli olarak yenilenmesine neden olmaktadır. Günümüz ekonomisi büyük ölçüde bilgiye dayanmaktadır. Bugün başarılı örgütler, ekonomik yapıdaki değişime uyum sağlamak için rakiplerine kıyasla daha fazla rekabetçi, özgün bilgi kullanan organizasyonlardır. Hızlı teknolojik gelişmeler mevcut bilgilerin de hızla eskimesine ve geçerliliğini yitirmesine neden olmaktadır. Bu durumda rekabet gücünü artırmak ve sürdürmek isteyen örgütler için bir yandan yeni ve özgün bilgi kaynaklarını artırmak; öte yandan kısa sürede büyük miktarda bilgiyi işleyip etkin şekilde yönetmek bir zorunluluk haline gelmektedir (Bilgi Çağı..., 2005, ss. 2-3). Bilgiye bakış açımız toplumsal yapılar kadar üretim ilişkilerinden de etkilenmektedir. Üretim bilgi ilişkisinde, bilgi emek ve para gibi üretimin girdisi ve üretim sürecinin çıktısı olarak ve bilenle ilişkisi içinde değerlendirilmektedir. Üretim bilgi ilişkisinde giderek örtük (tacit) bilginin önemi daha çok ortaya çıkmaktadır. Tekeli (2002) bilginin zihinde işlenmesi için önce kodlanması ya da sembolleştirilmesi gerektiğini, kodlanan bilginin daha sonra kavramsallaştırılabildiğini ve iletilebildiğini vurguladıktan sonra her bilginin kodlanmış bilgi olamayacağına dikkat çekmektedir. Nitekim insanların eylemlerini yönlendiren örtük bilgi olarak tanımlanan bilenden ayrılmayan bilgi ancak eylem içinde görerek, yaşayarak iletilebilmektedir.

Bilgiye işletme yönetimi açısından bakan Yeniçeri ve İnce (2005), farklılık yaratabilmenin temel hammaddesinin bilgi olduğuna değinmekte, kurumların değişim ve gelişiminde önemli rol oynayan bilgiyi bir bütün olarak dikkate almak gerektiğini belirtmektedirler. Bu alanda bilgiye bakışın daha önce sosyoloji alanında gördüğümüz bilgi tanımında olduğu gibi çerçevesi çok geniş çizilmekte; bilgi kavramıyla ideolojiler, felsefe, bilim, etik, inançlar, teknoloji ve benzeri bütün kültürel ürünleri kapsamaktadır. Burada kastedilen bilginin “information” anlamındaki bilgi ile içselleştirilmiş bilgiyi (knowledge) ve bunu kullanabilecek yetenekleri kapsadığı görülmektedir. Bilgi; deneyim, toplumsal değerler, çevre, din, kalıtım ve cinsiyet gibi kişinin hayata bakış açısını etkileyen bağlamlardan ayrı düşünülmemekte; “information” anlamındaki bilginin bu bağlamlar ve yorumlarla zenginleştirilmiş halinin “knowledge” anlamındaki bilgiyi oluşturduğu belirtilmektedirler. Bir kurum için herhangi bir bilginin değer taşımasının doğruluk, ilgililik, tamlık, doğru zamanlılık, ulaşılabilirlik,

anlaşılabilirlik, güvenilirlik ve maliyetle ilgili özellikleri taşımasına bağlı olduğunun altını çizen Yeniçeri ve İnce (2005), işletmelerde bilgiyi yönetmenin sadece kayıtlı bilgiyi işleme, saklama ve kullanma değil, şirket kültürünün ve çalışanlarının da içinde yer aldığı bir bakış açısı ve yönetim felsefesi gerektirdiğini belirtmektedirler.

Bilgi bilim ve bilgi yönetimi açısından bilgi

Bilgi, bilgi yönetimi alanının temel kavramı olmasına rağmen, tanımlanmasına ve açıklanmasına ilişkin çalışmaların diğer disiplinlere göre daha geç başladığı görülmektedir. Wellish'e (1972) göre 1965 'e kadar bu alanda geçerli olacak bir tanım bulmak olanaksızdır. Kütüphanecilik ve bilgi bilim alanında yapılan 39 bilgi tanımını inceleyen Wellish (1972), bunlardan sadece 8 tanesini, kütüphanecilik ve bilgi bilimle ilgili olarak kayda değer bulmuştur. Ancak bu tanımların da herkes tarafından kabul edilebilecek, genel unsurlar içeren tanımlar olmadığı belirtilmelidir. Geliştirilen tanımlar incelendiğinde, alanın ilgi ve kapsamına göre zamanla değişiklik gösterdikleri anlaşılmaktadır. Alanımızda yapılan ilk tanım “*bilgi; ham, saf ve işlenmemiş veriler topluluğundan ibarettir*” şeklinde iken, daha sonra geliştirilen tanımlarda, bilginin iletilebilme özelliği üzerinde durulmuş, “*bilgi, karşılıklı iletilebilme özelliği olan nesne*” olarak tanımlanmıştır. Kütüphanecilik alanında bilgiyi tanımlayan pek çok çalışmada, bilginin kaydedilebilme özelliği vurgulanmaktadır (Uçak, 2000). Bilgi konusunda çalışmalar ilerledikçe, bilginin toplum için önemi, bilginin problem çözümü ve bu açıdan sağladığı yararlar ön plana çıkarılarak tanımlanmıştır.

Günümüz toplumunun bilgi toplumu olarak adlandırılmasıyla birlikte bilgi konusu üzerine daha fazla odaklanıldığını belirten Capurro ve Hjørland (2003, ss. 343-346), bilgi sözcüğünün günlük kullanımının bilimsel tanımlarından farklı olabileceğine ve bu durumun karışıklık yaratabileceğine dikkat çekmektedirler. Bu nedenle bilgiyi tanımlarken sadece farklı kuramsal tanımları dikkate alarak karşılaştırmak yerine; bilgi arama, bilgi hizmetleri ve bilgi sistemleri gibi terimlerin dikkate alınması gerekmektedir. Nitekim literatüre baktığımızda, özellikle 1970’li yıllar ve sonrası bilgi konusuna bilişsel yapı ve bilgi arama açısından yaklaşan araştırmacıların sayısının arttığı görülmektedir. Bunlardan birisi de Belkin’dir. Konuyla ilgili literatüre eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşan Belkin (1978), bilgi bilim açısından bilgi kavramını açıklarken bilgiyi ilişkileri açısından ele almış, bilişsel iletişim sistemleriyle, üreticisiyle, kullanıcısıyla, istenmesiyle, iletim şekliyle beş başlık altında

ilişkilendirerek açıklamaya çalışmıştır. Belkin'e (1978) göre, bilgi bilim kapsamında ele alınan bilgi kavramında iki özelliğin dikkate alınması gerekir. Bunlardan ilki bilgi ile alıcının mevcut bilgi yapısı (state of knowledge) arasındaki ilişki; ikincisi ise bilgiyi üreten/yaratan kişinin bilgi yapısı (state of knowledge) ile alıcının mevcut bilgi yapısı ve amacı arasındaki ilişkidir. Bilgi kavramı bilginin üreticisi ve kullanıcısı arasındaki iletişim sürecinden ayrı ele alınamaz. İstenen bilginin ne olduğu ve bilginin kullanıcı üzerindeki etkisi bu sorunla yakından ilgilidir. Alıcının var olan bilgi yapısına göre talep edilen bilgi de farklıdır. Her alıcının bilgi yapısı aynı olmadığı için alınan bilgi aynı olsa bile alıcılar üzerindeki etkisi aynı olmayacaktır. Alıcı aynı olsa bile, var olan bilgisi deneyimlerle sürekli değiştiği için aynı bilginin farklı zamanlarda aynı alıcı üzerindeki etkisi farklı olacaktır.

Bilgi bilim ve bilgi erişim ile ilgili sorunlara bilişsel bakış açısıyla yaklaşmadan çözüm üretebilmenin mümkün olmadığını belirten bir diğer araştırmacı Ingwersen (2005) dir. Bilgi gereksinimi, gereksinimin ifadesi, bilginin sağlanması, kullanımı ve ilgililik gibi alanın diğer bilgi ile ilgili temel kavramlarının anlaşılabilmesi için bilgi kavramının anlaşılmasının bir zorunluluk olduğunu vurgulayan Ingwersen (2005), bilgi bilim alanı için bilgi kavramında olması gerekenleri, var olan bilgiyle (knowledge) ilgili olması; tanımlanabilir ve kullanılabilir olması; etkilerinin öngörülebilmesi şeklinde sıralamaktadır. Bu alanda tanımlanacak bilginin bu özellikleri taşımasına ve bilgi bilimle ilişkili disiplinlerle çelişmemesine dikkat edilmelidir. Bu kavram iletişim sürecinin tüm bileşenleriyle bütünleşmek ve belli bir amacı içermek durumundadır. Bu bakış açısıyla bakıldığında bilginin üreticisi/yaratıcısı, mesaj, kanal, alıcı ve belli düzeylerde oluşturulan içeriği kapsayan iletişim sürecinin rolü açıkça görülmektedir. Özellikle bilgi arama ve bilgi erişim alanında "istenen/arzu edilen bilgi" fikri, iletilenin belli bir amaca göre olması gerektiği sonucunu yaratmaktadır.

Bilgi kavramına bilişsel bakış açısıyla bakıldığında iki koşulun eş zamanlı sağlanması gerektiği anlaşılmaktadır. Vericinin bilgi yapısının (knowledge) değişimi sonucunda ortaya çıkan herhangi bir bilgi (information) ve diğer yandan algılandığında alıcının bilgi yapısında (knowledge) değişim yaratan, etkileyen herhangi bir şey olma zorunluluğu. Açıktır ki insanın var olan bilgisindeki herhangi bir değişim bu bilgi üzerinde bir etkinin olduğunu da gösterir. Ancak etkileyen unsur insanın var olan bilgisinde bir değişime yol açtığı gibi her hangi bir değişim yaratmayabilir de.

Son yıllarda gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisiyle “bilişsel boyut” ve “iletişim” kavramına yeni aktörler de dâhil edilmeye başlanmıştır. Bilginin üretimi/yaratılması ve alımı durumunda işin içine giren bilişsel boyut kavramına başka bir açıdan yaklaşan Ingwersen’e (2005) göre, bilginin iletimi, kullanımı, insan veya makine olsun iletişim sürecinde rol alan aktörlerin bilişsel yapılarına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bir sistem veya makine kendi içinde bir alıcı olarak değerlendirilebilir ve bu süreç içinde yer alabilir. Uzun yıllar “bilişsel” kavramına sadece insanla özdeş bakıldığı için bu söylem işin boyutunu genişletmektedir.

Bilgi Türleri

Bilmenin en çarpıcı özelliği, bilinebilen şeylerin birbirinden farklı olmasıdır. Bu da ister istemez bilgi türlerini doğurmaktadır. Pears (2003) çok fazla bilgi türü olduğunu ve bunların her birinin çok farklı yönleri olduğunu belirttikten sonra, bilgi türlerini “olguların bilgisi”, “tanıma yoluyla elde edilen bilgi” ve “şeylerin nasıl yapılacağıının bilgisi” olmak üzere üç gruba ayırmaktadır. Olguların bilgisi neyin bilindiği ile ilgiliyken, şeylerin nasıl yapılacağıının bilgisi bir anlamda olgu bilgisiyle de ilgilidir. Bir kimse bir şeyin nasıl yapılacağını biliyorsa, o şeyin nasıl yapılacağını başkalarına da anlatabilecek, başkalarına anlatırken de olgu bilgisini açığa vuruyor olacaktır. Ancak bu bağlantı bütün “şeyleri nasıl yapacağını bilme” durumlarında geçerli değildir. Yazar bunu iki örnekle açıklıyor. Bir aşçı bir yemek tarifi verirken olgu bilgisi ile şeylerin nasıl yapılacağı bilgisini açıkça ortaya sermekten; bisiklete binmeyi bilen biri dengede nasıl durulacağını aynı netlikte söyleyemez. Bu demektir ki insanlar nasıl yapılacağını bildikleri şeyleri açıklarken simgeleyemedikleri olabilir. Burada simgelere dayanmayan farklı bir bilgi türü söz konusudur. Tanıyarak bilme süreci ise nesnelere tanınması esasına dayanır ve yine olgu bilgisiyle ilişkilidir. Olguların bilgisi her iki bilgi türüyle ilişkili görünse de aslında bu üç tür bilginin birbiriyle bağlantılı olduğu görülmektedir (Pears, 2003, ss.17- 49).

Konuya bilginin niteliği açısından yaklaşan Mengüşoğlu (1988, ss.74-91) Bilgiyi beş tür olarak sınıflandırmaktadır.

1. *Naiv hayat bilgisi/doğal bilgi*: Bu bilgi insan hayatının bir ürünüdür. İnsanın yaşamı boyunca edindiği deneyimler, çevresi ve diğer insanlarla olan etkileşimi

sonunda kazandığı somut bilgidir. Bir yönetime dayanmayan bu bilgi, diğer bilgi türlerinin kaynağıdır.

2. *Bilimsel bilgi:* Belli yöntemlere ve araştırmalara dayanarak üretilen ve sistematik olarak ilerleyen bilgidir. Bilimsel bilgi doğal hayat bilgisinin sadece doğrudan bir uzantısı değil, aynı zamanda bu bilginin temellendirilmesidir.
3. *Felsefi bilgi:* Var olan alanlar ve onların birbiriyle olan ilişkilerini araştırır. Bilimsel bilgi çeşitli alanlara ayırarak var olanı incelerken, felsefi bilgi var olanı bir “varlık-bütünü” içinde araştırır. Felsefi bilgi aynı zamanda her şeyin anlamını ve kaynağını sorgular.
4. *Sanatın sağladığı bilgi:* Süjenin gerçekleştirdiği, belli bir yönetime dayanarak değil, yaratıcı aktar aracılığıyla elde edilen bilgidir. Bu özelliği ile bilimsel ve felsefi bilgiden ayrılır.
5. *Din bilgisi:* Belli dogmalara dayanan, değişmeyen dogmalarla insan, hayat, yaratılış ve dünya hakkındaki tüm sorulara yanıt vermeye çalışan ve inanma esasına dayalı bir bilgi türüdür.

Mengüsoğlu'nun yapmış olduğu bu sınıflamanın başka araştırmacılar tarafından da benimsendiği ve bazı araştırmacıların bu türlere ilaveler yaptığı görülmektedir. Aydın (2004) bilgi türleri üzerine genel bir değerlendirme yaptıktan sonra yukarıda sözü edilen beş bilgi türüne “teknik” ve “politik” bilgi türlerini de ekleyerek bilgiyi 7 grup altında toplamaktadır. Aydın (2004) daha derine inerek bu bilgi türlerini ayrıştıran nedenleri incelemekte ve bilgi türlerini birbirinden ayıran temel özellikleri “amaçlı olup olmama”, “uygulamalı olup olmama”, “anlam verme” ve “açıklama getirme” olmak üzere 4 maddede toplamaktadır. Bunlardan amaçlı olma bilginin bir amaca yönelik olması demektir. Örneğin politik bilgi amaçlı bir bilgidir. Uygulamalı olma, bir bilginin uygulamayı göstermesinin yanında, nerede nasıl uygulanabileceğine ilişkin önermeleri de taşıması anlamına gelmektedir. Örneğin teknik bilgi uygulamalı bir bilgi olmasına karşın, bilimsel bilgi uygulama önerisi taşımayan bir bilgi türüdür. Anlam verme bir yüklemeye dayanırken açıklama bir nedensellik yorumu gerektirmektedir. Bu açıdan bakıldığında sanatsal bilgi anlam vermeye, felsefi bilgi ise açıklamaya dayalı bilgilere örnek olarak gösterilebilir. Bu ilkelerden her biri farklı bilgi türlerinde bir araya gelebilir.

Tekeli'ye (2002, ss 23-24) göre ise, bilgiyi bir kaç açıdan gruplamak mümkündür. İlk ayrımı “Information” ve “knowledge” anlamındaki bilgiyi “kodlanmış”

ve “kodlanmamış” bilgi olarak ayıran yazar, kodlanmış bilginin toplumdaki dağılımını ise yine iki başlık altında toplamaktadır. 1. Kamu bilgisi: kolay ulaşılabilen anonimleşmiş bilgi; 2. Mülkleşmiş bilgi: belli bir grubun kullanımıyla sınırlanmış bilgi. Kodlanmamış ve dağılmamış bilgi ise kişisel bilgidir.

Sosyal ve fen bilimlerinde geçerli bilgileri anlamamız için önemli bir başka ayırım da “genel bilgi” ve “yerel bilgi” sınıflamasıdır. Genel bilgi kültürlerüstü, evrensel geçerliliği olan bilgidir. Yerel bilgi ise bir yer ve o yerde yaşayanlarla ilgilidir. Bir yerde geçerli olan bilgi bir başka yerde geçerli olmayabilir. Bu durumda soyut bilginin uygulanabilmesi için sosyo-kültürel koşullara uygun hale getirilerek tekrar somutlaştırılması gerekir. Yerel ve genel bilgi arasındaki ilişki soyut ile somut arasındaki gidip gelme gereğinden kaynaklanmaktadır (Tekeli, 2002, s.39). Güvenç’e (2002) göre bilimsel bilgide evrensellik geçerli olurken, yerel bilgi bir kültürel çevrede toplumsal pratik içinde sürekli yeniden yorumlanarak üretilmektedir. Bilgi kavramı ile birlikte yerellik kavramı da zaman içinde değişmiştir. Modernist yaklaşımda yerellik tekil, tutarlı, saf, otantik, bozulmamış bir gözlem birimi olarak ele alınırken, aynı kavram modernite sonrası toplum biliminde, toplumsal ilişki ağlarının şekillendirdiği bir yerel kimlik şeklinde tanımlanmaktadır. Yerel bilgi toplumsal sorunların nedenleri ve çözümünde kullanılabilir.

Malmsjö (1996), bilginin kendi başına bir amacı olmadığını, bir amacı olması için bir etkinlikle birlikte şekillenmesinin gereğini belirtmektedir. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında bilgiyi, kurum içi ve kurum dışı olmak üzere iki ana başlık altında sınıflamak mümkündür. Kurum açısından bakıldığında bilgi, farklı amaçlar için “işletim bilgisi (operative information)” ve “yönetim bilgisi (directive information)” olarak iki türdür. İşletim bilgisi, çalışmanın her aşamasında gereksinim duyulan, doğrudan kurumun etkinliği ile ilgilidir. Yönetim bilgisi ise, bir işin yerine getirilebilmesi için değil, etkinliklerin denetimi ve geliştirilebilmesi için gerekli olan bilgidir. Bu bilginin en önemli özelliği diğer bilgilerden, özellikle işletim bilgisinden sonuç çıkarılarak elde edilebilmesidir. Kurum dışında ise bilgiler etkinliklerine göre “destek bilgi (supportive information)”, “güncel bilgi (state-of-the-art information)”, “geri bildirim bilgisi (feedback information)” ve “kişiler arası özel bilgi (private interpersonal information)” olarak dört türdür. Destek bilgi, bir araştırmanın başlangıcında ilgili problem üzerinde daha önce yapılan araştırma ve çalışmaların sonuçlarını veren bilgidir. Güncel bilgi, bir

alandaki bilginin güncel olarak izlenmesinin önemli olduğu durumlarda ortaya çıkan gereksinimi karşılayan bilgidir. Geri bildirim bilgisi, işlerin yürütülmesinde ve düzenlenmesinde, verimli ve başarılı olabilmek için kişilerden, gruplardan ve kurumlardan elde edilen bilgidir. Kişilerarası özel bilgi, diğerlerinden farklı olarak bir iş veya proje üzerinde çalışan insanların kişisel bilgilerini, görüş ve düşüncelerini birbirlerine aktarmaları yoluyla elde edilmektedir.

Konuya bilgi arama ve problem çözme açısından bakan Byström ve Jarvelin'e (1995: 192) göre ise, bilgi, bilimsel gerçeklerin bilinmesi anlamındadır. Yine bu bakış açısına göre sınıflandırıldığında; problem bilgisi (problem information) ve problem çözme bilgisi (problem solving information) olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu bakış açısı, özellikle belli bir mesleğe bağlı kişilerin bilgi gereksinimleri ve bilgi arama davranışlarının incelendiği araştırmalardaki bilgi yaklaşımını yansıtmaktadır.

Bilgiye kurumlar, işletmeler açısından yaklaşan Yeniçeri ve İnce (2005, ss. 36-44) bilgiyi "kullanılma biçimine", "kaynağına", "rekabet üstünlüğüne" ve "niteliğine" göre gruplandırarak, bu 4 grup altında farklı türlere ayırmaktadır.

1. Kullanılma biçimine göre bilgi türleri

- 1.1. İdealist bilgi: vizyon oluşturmaya, amaçları saptamaya, değer ve inançları yönlendirmeye ve karar vermeye yardımcı bir bilgi türüdür.
- 1.2. Sistematik bilgi: sistemlerin çalışma biçimleri ve fonksiyonları ile ilgili olan bu bilgi yöntem ve kılavuz oluşturmaya yardımcıdır.
- 1.3. Pragmatik bilgi: karar alma ve işlerin yerine getirilmesinde sahip olunması gereken bilgidir.
- 1.4. Otomatik bilgi: insanların düşünmeden, değerlendirmeden rutin olarak sergiledikleri davranışların kaynağı olan bilgidir.

2. Kaynağına göre bilgi türleri

- 2.1. Açık bilgi: ifade edilebilen, kaydedilebilen, aktarılabilen ve ulaşılabilen bilgidir.
- 2.2. Örtülü bilgi: kişiye özgü olan, kurum çalışanlarının zihninde yer alan deneyim, değer ve eylemlerden oluşan bilgelik ve uzmanlık bilgisidir. Formüle edilmesi ve iletilebilmesi zordur.

3. Rekabet üstünlüğü yaratan bilgi türleri

- 3.1. İşaretsel bilgi: alıcıya yorumlaması gereken mesajlar sunan bilgidir.

3.2. Deneyimsel bilgi: yaparak ve tekrarlayarak ortaya çıkan; elde edilmesi zaman, enerji ve kaynak gerektiren bilgidir.

3.3. Girişimci bilgi: yaratıcı, yenilikçi, mevcut ekonomi ve pazarın sınırlarını genişleten, rekabet avantajı sağlayan bilgidir.

3.4. Kurumsal bilgi: sistematik araştırma ve geliştirme çalışmaları sonucu kurum içinde oluşan ve kurumun tüm işleyişiyle bütünleşmiş bilgidir.

4. Niteliklerine göre bilgi türleri

4.1. Kişisel bilgi: insanın sahip olduğu, değer ifade eden bilgidir.

4.2. Yapısal bilgi: şirketlerde özümseven, içselleştirilmiş, ürün ve hizmetlere yansıyan değerleri yansıtan bilgidir.

4.3. Müşteri bilgisi: işletmenin müşterileri hakkındaki bilgidir.

Bilgi yönetimi alanında bilgi türleri üzerine yapılan çalışmalarda “information” ve “knowledge” ayrımına sıklıkla vurgu yapıldığı görülmektedir. Dervin (1976) makalesinde üç çeşit bilgiden bahsetmektedir. Bunlar nesnel gerçeği tanımlayan dış (external) bilgi; öznel, gerçeğin bizim zihnimizde oluşum biçimini tanımlayan iç (internal) bilgi; dış dünyayı anlamada, dış ve iç bilgi arasındaki dengeyi kurmamızı sağlayan yöntem ve eylemleri gösteren bilgi (sense-making) dir.

Kütüphanecilik açısından konuya yaklaşan Wellish (1972, s.173), bir başka açıdan bilgiyi gruplamakta ve üç tür bilgiden söz etmektedir. Bunlardan ilki, anlam ifade eden bir şeyin, iletilmek amacıyla taşınması, deneyimlerin bir diğer kişiye aktarılması olan “mesaj anlamında bilgi” dir. İkincisi, bilginin yaratılması, depolanması, saklanması, araştırılması ve yayılması amacıyla geliştirilen anlamlı davranışlar olan “işlem olarak bilgi” dir. Üçüncüsü ise, çözümleyici, birleştirici özellikleriyle yeni olay ve gerçekleri içeren “doküman olarak bilgi” dir.

Bilgiyi üç tür altında toplayan bir diğer araştırmacı Buckland’dır (1991). Buckland’a göre bu türler, bilgi edinme, bilgi iletimi ve bilginin nasıl değiştiği ile ilgili olan “süreç olarak bilgi (information as process)”, ilk türle bağlantılı olarak zihinde oluşan “knowledge olarak bilgi” (information as knowledge)” ve veri ve doküman gibi unsurları içeren “nesne olarak bilgi (information as thing)” dir.

Bilgi ile ilgili yapılan sınıflamaların sayısı artırılabilir. Yapılan tanımlar incelendiğinde, aynı bilgide olduğu gibi bilgi türleri ile ilgili tanımlamalar da alan özelliklerini ve farklı bakış açılarını yansıtmaktadır. Ancak günlük hayatta sıklıkla

kullanılan bazı bilgi ayırımları da vardır. Bunlar içinde en sık yapılan ve en çok bilinen ayırım “toplumsal bilgi” ve “bireysel bilgi” şeklindedir. Kemp’e (1976) göre, bireysel bilgi, her bireyin zihninde var olan, sadece o birey aracılığıyla ve sorular sorularak erişilebilen bilgidir. Toplumsal bilgi ise, toplum veya toplumsal bir sistem tarafından toplanan, toplumun tüm bireyleri tarafından eşit ve serbestçe erişilebilen bilgidir. Bir başka sıklıkla yapılan ayırım da -yukarda yapılan bilgi türü gruplarının içinde açıklanan- bilimsel bilgi ve felsefi bilgi ayırımıdır.

Son Söz

Bilgi yönetimi disiplinlerarası bir alan olarak kapsamına giren temel kavramları tanımlamak zorundadır. Bu kavramların başında da bilgi gelmektedir. Alanımızda bilgi kavramı tanımlanırken, diğer disiplinlerin yaptığı tanım ve tartışmaları dikkate almakta yarar vardır. Ayrıca, bilginin zihinsel bir kavram ve ürün olduğu, bireyden bağımsız düşünülmeceği, toplumsal olgulardan etkilenebileceği, bakılan pencereye göre farklı açılardan görülebileceği unutulmamalıdır. Ayrıca “information” ve “knowledge” anlamındaki bilgi kavramlarının birbirinden soyutlanarak açıklanması ve kullanımının mümkün olmadığı, bu nedenle bu kavramların iç içe girmiş kavramlar olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Yapılan tüm tanımların bilgiyi bütünüyle tanımlamaktan uzak olacağını bilerek, tanımlamaktan çok bilginin ne olduğunu anlamaya çalışmak ve var olan çeşitliliği çalışmalarda dikkate almak daha yerinde olacaktır.

Kaynakça

- Aydın, M. (2004). *Bilgi sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Belkin, N. J. (1978). Progress in documentation: information concepts for information science. *Journal of Documentation*, 34, 1: 55-85.
- Bilgi çağı, bilgi yönetimi ve bilgi sistemleri*. (2005). C. C. Aktan ve İ. Y. Vural (Yay. Haz.). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Buckland, M. K. (1991). Information as thing. *Journal of the American Society for Information Science*, 42: 351-360.
- Byström, K. ve Järvelin, K. (1995). Task complexity affects information seeking and use *Information Processing and Management*, 31, 2: 191-213.

- Capurro, R. ve Hjørland, B. (2003). The Concept of information. B. Cronin (Ed.by) *Annual Review of Information Science & Technology*, Vol 37 içinde (ss. 343-411). New Jersey: Information Today, Inc.
- Case, D. O. (2002). *Looking for information: A survey of research on information seeking, needs, and behavior*. Boston, MA: Elsevier/Academic Press.
- Dervin, B. (1976). Strategies for dealing with human information needs: Information or communication? *Journal of Broadcasting*, 20, 3: 324-351.
- Güvenç, M. (2002). Bilgi çağına geçiş sürecinde yerellik ve bilgi. İ. Tekeli, S. Ç. Özoğlu, B. Akşit, G. Irzık, A. İnam (Yay. Haz.). *Bilgi Toplumuna Geçiş: Sorunsallar, Görüşler, Yorumlar, Eleştiriler Ve Tartışmalar* içinde (ss. 156-166). Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları 3, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Ingwersen, P. (2005). *Turn: Integration of information seeking and retrieval in context*. Heidelberg: Springer-Verlag. 21 Mart 2010 tarihinde <http://site.ebrary.com/lib/hacettepe/Doc?id=10140559> adresinden erişildi.
- Irzık, G. (200). Bilgi toplumu mu enformasyon toplumu mu? Analitik-eleştirel bir yaklaşım. İ. Tekeli, S. Ç. Özoğlu, B. Akşit, G. Irzık, A. İnam (Yay. Haz.). *Bilgi Toplumuna Geçiş: Sorunsallar, Görüşler, Yorumlar, Eleştiriler Ve Tartışmalar* içinde (ss. 57-62). Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları 3, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Kemp, D. A. (1976). *The nature of knowledge: An introduction for librarians*. London: Clive Bingley.
- Malmsjö, A. (1996). Information seeking behavior and development of information systems: A contextual view. *Information seeking in context*, konferansı'nda sunulan bildiri içinde (ss. 1-11), 14-16 August, Tampere.
- McCarthy, E. D. (2002). *Bilgi kültürü: Yeni bilgi sosyolojisi*. (A. F. Yılmaz, Çev.). İstanbul: Chiviyazıları.
- Mc Garry, K. (1983). Progress in documentation. *Journal of Documentation*. 39, 2: 95-122.
- Mengüşoğlu, T. (1988). *İnsan felsefesi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mengüşoğlu, T. (1992). *Felsefeye giriş*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Pears, D. (2003). *Bilgi nedir?* (A. Güçlü, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat.
- Tekeli, İ. (2002). Bilgi toplumuna geçerken farklılaşan bilgiye ilişkin kavram alanı üzerine bazı saptamalar. İ. Tekeli, S. Ç. Özoğlu, B. Akşit, G. Irzık, A. İnam (Yay. Haz.). *Bilgi Toplumuna Geçiş: Sorunsallar, Görüşler, Yorumlar, Eleştiriler Ve Tartışmalar* içinde (ss. 15-46). Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları 3, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Uçak, N. Ö. (2000) Bilgi üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Bilgi Dünyası*, 1, 1: 143-159.
- Wellish, H. (1972). From information science to informatics: A terminological investigation. *Journal of Librarianship*, 4, 3: 157-187.

- Yeniçeri, Ö. ve İnce, M. (2005). *Bilgi yönetim stratejileri ve girişimcilik*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Yuexiao, Z. (1988). Definitions and sciences of information. *Information Processing and Management*, 24, 4: 479-491.

Summary

“Information” is a widely used concept which various disciplines tend to contribute to its definition with regard to their own field of study. Thus, it is hardly possible to find an overarching definition that embraces every discipline. Information is a volatile concept not only for different disciplines, but also in the face of time and social change. In this respect the primary concern of this study is the divergent perspectives of disciplines towards the notion of “information”, as well as the change in its meaning.

Philosophy is the first discipline to seek an answer to what information is. Studies on this query later paved way to the formation of epistemology. For epistemology the central questions are how information is created and which factors contribute to this; whereas anthropology mainly deals with the relationship between the essence of human beings and information. For social scientists the meaning of information is wider. According to this perspective, any kind of idea and fact that is accepted by a given social group is considered as “real information”, which is produced within society and has an effect on it. Psychology considers information a cognitive process; rather than questioning what information is, it focuses on information processing in human mind. From the view of economics, information is regarded as input and output of the production process, just like labour and capital. In management studies the definition of information is wide enough to include experience and social values, while stressing the importance of tacit information.

Although information is one of the fundamental aspects of information management, the studies to explain its meaning has begun quite late. Without bringing a clear definition to information, it is impossible to elaborate on terms such as information seeking, information need, and information systems which are at the heart of information science and information management. Initial studies in the field of information management aiming to define information have dealt with its structure, and attributes of being recordable and communicable. Later it has been defined with respect to its importance to society and its benefits on problem solving. With the improvement of studies conducted on information retrieval and information seeking behavior, the role of cognitive structure has been put forward in the definition of information.

There are significant differences in the classification of information types, as there are in the definition of information. Information can be classified according to its formation, quality, area of use, and its impacts. Being a literature review, the main aim of this study is to demonstrate the diverse perspectives on the meaning of information, while trying to understand what information is by taking the views of different disciplines into consideration instead of confining it to a single definition.